

BARTOSZ WALICKI

KS. TEOFIL LEWICKI (1875-1952)

Jednym z duszpasterzy, którzy wywarli duży wpływ na życie religijne ziemi sokołowskiej w pierwszej połowie XX wieku, był ks. Teofil Lewicki. Duszpasterzował on w parafii Trzeboś koło Sokołowa Małopolskiego w latach 1910-1952, w tym w latach 1911-1945 jako proboszcz. Jego postać, pamiętana jeszcze przez nielicznych, starszych mieszkańców, zaciera się coraz bardziej w lokalnej świadomości, a młodemu pokoleniu pozostaje zupełnie nieznaną. Niniejszy artykuł ma na celu przybliżenie czytelnikom sylwetki tego zasłużonego dla regionu kapłana.

Ks. Teofil Lewicki urodził się w dniu 10 października 1875 r. w Laszkach Murowanych¹. Niestety, o dzieciństwie przyszłego kapłana wiadomo niewiele. Można przypuszczać, że uczęszczał do miejscowej szkoły ludowej. Laszki Murowane były jedną z wsi przynależnych do parafii w Starej Soli, w dekanacie samborskim. Parafia ta obejmowała również Berezów, Bilicz, Starą Ropę, Szuminę, Tarnawkę, Wołoszynową i miasteczko Starą Sól. W roku 1894 na tym obszarze mieszkało 1.302 łacinników i 550 Żydów. Miejscowym proboszczem był ks. Józef Guzek, urodzony w roku 1825, a wyświęcony w roku 1849. Wierni korzystali z murowanego kościoła konsekrowanego w roku 1743 pod wezwaniem Św. Michała Archanioła. Kolatorką

BARTOSZ WALICKI, doktor nauk humanistycznych (historia), kierownik Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Sokołowie Małopolskim, prezes Towarzystwa Miłośników Ziemi Sokołowskiej, redaktor naczelny „Rocznika Sokołowskiego”, zastępca redaktora naczelnego „Studiów Polonijnych”, redaktor „Rocznika Kolbuszowskiego”, autor licznych publikacji z zakresu historii i kultury regionalnej oraz dziejów diecezji przemyskiej i rzeszowskiej. ORCID 0000-0002-2236-015X. Kontakt: podfajczy@op.pl

1. Archiwum Archidiecezjalne w Przemyślu [dalej: AAPrz], Akta Personalne Kapłanów. Tabele służbowe [dalej: APK TS], Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego.

była hr. Jadwiga Wodzicka. Szkoły ludowe działały w Starej Soli, Starej Ropie, Biliczu i Laszkach Murowanych².

Jakkolwiek Laszki Murowane nie były samodzielną parafią, w lokalnej wspólnocie żywa była myśl o własnej świątyni i osobnej placówce duszpasterskiej. Zamyśl ten został zrealizowany niewiele później, na początku XX wieku³. Odwołać się tu trzeba do sprawozdania z wizytacji kanonicznej dekanatu samborskiego przeprowadzonej w roku 1903 przez bpa Karola Józefa Fischera. Hierarcha ten w dniu 29 sierpnia tegoż roku zawitał do Laszek Murowanych. Przy tej okazji zapisano: „Jest to miejscowość należąca obecnie do parafii w Starejsoli. Istniała tu niegdyś parafia łacińska z pięknym murowanym kościołem wzniesionym około roku 1720. Gdy z czasem liczba dusz obrz. łacińskiego się zmniejszyła, rząd za czasów Józefa II zniósł parafię łacińską, a kościół oddał wiernym obrządku greckiego. Obecnie mieszkańcy obrz. łac. (choć jest ich tylko 148 osób!) z uznania i podziwu godną ofiarnością, przy pomocy właściciela tutejszych dóbr Ignacego hr. Krasickiego mieszkającego w Lisku, wzniesli wcale okazały, bo do 25 m. długości, kościółek pod wezwaniem św. Józefa, i prosili o jego konsekrację”⁴.

Starania o budowę kościoła bez wątpienia były tematem bardzo bliskim Teofilowi Lewickiemu już od najwcześniejszych lat. Przypuszczać można, że elementarne wykształcenie zdobył w szkole ludowej w rodzinnej miejscowości. W latach 1889-1894 uczęszczał od klasy IV do C.K. Wyższego Gimnazjum w Samborze na podstawie egzaminu wstępnego⁵. Bez wątpienia duży wpływ na ukształtowanie się charakteru i rozpoznanie drogi życiowej przyszłego proboszcza Trzebosi miał katecheta szkolny ks. Aleksy Watulewicz. Był to znany i szanowany kapłan, który piastował nawet mandat radnego Rady Miejskiej w Samborze. Uczniowie byli nie tylko wychowywani w duchu wierności cesarstwu. Kadra pedagogiczna dbała o ich właściwą formację religijną, przy poszanowaniu różnych obrządków katolickich. Przywołać tu można kilka znamiennych wydarzeń z ostatniego roku nauki Teofila

2. *Schematismus universi venerabilis Cleri saecularis & regularis Dioecesis rit. lat. Premisliensis pro anno Domini 1894*, Premisliae 1894, s. 220-221.
3. Przywołać tu warto relację z roku 1910: „Przed stu laty zwinęto parafię łacińską w miasteczku «Laszki murowane», kościół zamieniono na cerkiew, a majątkiem wyposażono grecko-katolickie probostwo. Niedawno jednak mieszkańcy miasteczka postanowili wybudować sobie osobną świątynię, by w niej pokrzepiać ducha i serce, czerpać nadzieję lepszej przyszłości. Jakoż w roku 1905 stanął tu skromny kościółek polski. Aktem z dnia 23 grudnia 1909 L: XI a 3324/1 zgodził się rząd na erekcyę rzymsko-katolickiej parafii w Laszkach murowanych. Utworzy jednakże parafię dopiero wtedy, gdy będzie dokończony kościół i wybuduje się pomieszkanie dla plebana. Ponieważ dusz polskich w tej miejscowości jest zaledwie 313 i to bardzo ubogich, nie będących żadną miarą w stanie dopełnić wymaganych przez rząd warunków – dlatego sprawę całą polecamy gorąco ofiarności duchowieństwa i wszystkich wiernych dyecezyi przemyskiej”. *W sprawie kościoła w Laszkach murowanych*, „Kronika Dyecezyi Przemyskiej” [dalej: KDP], 10 (1910), z. 3, s. 174.
4. *Wizytacja kanoniczna dekanatu samborskiego w r. 1903 (Dokończenie)*, KDP, 3 (1903), z. 11, s. 402.
5. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego.

Lewickiego w samborskim gimnazjum. Edukację rozpoczęło uroczyste nabożeństwo celebrowane 4 września 1893 r. dla obu obrządków w cerkwi grekokatolickiej, a zakończenie roku szkolnego miało miejsce 12 lipca 1894 r. w kościele ojców bernardynów. Katolicy uczestniczyli w rekolekcjach wielkopostnych w dniach 18-20 marca 1894 r. Wspólna spowiedź św. i Komunia św. miały miejsce trzykrotnie. Do sakramentu pokuty uczniowie przystępowali w dniach: 12 października 1893 r., 20 marca i 21 czerwca 1894 r., a sakrament Eucharystii był im udzielany za każdym razem dzień później. 4 października 1893 r. nauczyciele i uczniowie brali udział w nabożeństwie w kościele farnym z okazji imienin monarchy. Po miesiącu, 19 listopada, uczczono podobnie imieniny cesarzowej i arcyksiężniczki Elżbiety. W dniu 4 maja 1894 r. grono szkolne uczestniczyło w nabożeństwie w rocznicę śmierci cesarzowej Anny, a 28 czerwca w rocznicę śmierci cesarza Ferdynanda. Podczas nauki Teofila Lewickiego społeczność szkolna przeżyła kilka ważnych wydarzeń, które musiały mocno zapisać się w jego pamięci. W dniu 6 maja 1892 r. gimnazjum nadano imię arcyksiężnej Elżbiety. Rozpoczęcie nowego roku szkolnego w dniu 5 września 1892 powiązane było z uroczystością poświęcenia i oddania nowego gmachu szkolnego. Niewiele później, w dniu 15 października, gimnazjum gościło wiceprezydenta Rady Szkolnej Krajowej dr. Michała Bobrzyńskiego ze Lwowa. Rok później, 8 września 1893 r., młodzież uczestniczyła w powitaniu na dworcu cesarza austriackiego Franciszka Józefa I. Wedle sprawozdań szkolnych Teofil Lewicki oceniany był przez nauczycieli jako uczeń „ze stopniem pierwszym”. Również egzamin dojrzałości w maju (pisemny) i czerwcu (ustny) 1894 roku zdał bardzo dobrze⁶.

Po maturze młodzieniec złożył podanie i został przyjęty do Seminarium Duchownego w Przemyślu. Tam przez kilka lat odbywał przygotowanie do kapłaństwa⁷. Początkowo jego rocznik liczył 22 alumnów. Na drugim roku ich liczba stopniała do 18, zaś na trzecim i czwartym do 17. Rektorem Seminarium, a zarazem wicedyrektorem Instytutu Teologicznego był ks. Marcin Skwierczyński, zaś wicedyrektorem ks. Teofil Łękawski. Od roku 1896 ten drugi podjął obowiązki rektora. Przez dwa lata formacji Teofila Lewickiego posługę ojca duchownego pełnił ks. Józef Stachyrak. Przez kolejne dwa awansował on na wicerektora, a ojcem duchownym został ks. Konstanty Bieda. Początkowo prefektami byli ks. Jan Mazanek i ks. Józef Zajchowski. Później ks. Jana Mazanka zastąpił ks. Kazimierz Wais. W ostatnim roku seminaryjnym przyszłego proboszcza trzeboskiego stanowisko to

-
6. *Sprawozdanie Dyrekcji c. k. wyższego gimnazjum w Samborze za rok szkolny 1890*, Sambor 1890, s. 38, 67; *Sprawozdanie Dyrekcji C. K. Gimnazjum Arcyksiężn. Elżbiety w Samborze za rok szkolny 1892*, Sambor 1892, s. 33, 37, 71; *Sprawozdanie Dyrekcji C. K. Gimnazjum Arcyksiężn. Elżbiety w Samborze za rok szkolny 1893*, Sambor 1893, s. 76, 78, 82, 117; *Sprawozdanie Dyrekcji c. k. gimnazjum Arcyksiężn. Elżbiety w Samborze za rok szkolny 1894*, Sambor 1894, s. 46, 48-50, 70, 78.
 7. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego.

zajmowali ks. Jan Ingram i ks. Jan Balicki⁸. W dniu 31 stycznia 1899 r. młodzieniec przyjął sakrament święceń⁹.

Jako neoprezbiter ks. Teofil Lewicki trafił na wikariat w Wesolej, w dekanacie dynowskim¹⁰. Pracował tam ponad trzy lata, od 11 lutego 1899 roku do końca lutego 1902 roku¹¹. Tamtejszą parafią kierował starszy już wiekiem proboszcz, ks. Walenty Mączka, urodzony w roku 1840, a wyświęcony w roku 1865. Do parafii, pozostającej pod patronatem Ordynariatu Biskupiego w Przemyślu, należało 4.105 katolików żyjących obok 123 Żydów. Mieszkali oni w Wesolej, Baryczy, Magierowie i Ujazdach. Wierni korzystali z murowanego kościoła pw. Św. Katarzyny. Ponadto w Baryczy znajdowała się kaplica pw. Opieki św. Józefa, częściowo murowana, a częściowo drewniana z roku 1868, w której były celebrowane nabożeństwa. Parafianie mogli przynależć do kilku pobożnych zrzeszeń: Bractwa Świętej Rodziny, Bractwa Wstrzemięźliwości, Żywego Różańca, Apostolstwa Serca Jezusowego i Stowarzyszenia Świętych Aniołów Stróżów. Katechizacja była prowadzona w szkołach w Baryczy i Wesolej¹².

Kilka lat później, w roku 1907, o parafii tej notowano: „Wesoła o tyle słusznie tak się nazywa, że osobliwie kościół i plebania leżą wśród wzgórz okrytych gajem drzew przeróżnych, gdzie też nie brak srebrnej wstęgi rzeczułki; grunta jednak są tu co do urodzajności bardzo średnie. Kościół murowany, wzniesiony r. 1838, przez ś. p. Bisk. Jakóba Glazera r. 1896 konsekrowany, – bez stylu, niesklepiony, ale wewnątrz pojedynczo pomalowany, zewnątrz czysto pobielony i wraz z ołtarzami i wszystkim, co w nim jest, nadzwyczaj schludnie i ozdobnie utrzymany i dosyć obszerny. Plebania z wikarówką pod jednym dachem, stara, drewniana, o pokojach obszernych; niektóre z nich są wewnątrz oszalowane ozdobnie deskami dobrze heblowanymi bez malowania, co przypomina domy zakopańskie; mimo to plebania nie da się w zimie należycie ogrzać. (...) Na szczególniejszą uwagę zasługują: zbiór dokumentów kościoła i parafii przez ks. proboszcza sporządzony i kronika zdarzeń w parafii i sąsiedztwie przezeń spisane”¹³.

Następnie młody kapłan został skierowany do parafii w Stojanicach. Zastąpił tam ks. Pawła Smoczeńskiego instytuowanego na probostwie w Króliku¹⁴. W parafii

8. *Schematismus pro anno Domini 1895*, Premislae 1895, s. 37, 39; *Schematismus pro anno Domini 1896*, Premislae 1896, s. 37-39; *Schematismus pro anno Domini 1897*, Premislae 1896, s. 37-38; *Schematismus pro anno Domini 1898*, Premislae 1897, s. 37-38.

9. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego.

10. *Wiadomości dyecezalne*, „Echo Przemyskie”, 4 (1899), nr 20, s. 3.

11. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego.

12. *Schematismus pro anno Domini 1900*, Premislae 1899, s. 99; *Schematismus pro anno Domini 1901*, Premislae 1901, s. 99; *Schematismus pro anno Domini 1902*, Premislae 1901, s. 99.

13. *Wizytacje kanoniczne w r. 1907 dokonane przez ks. Biskupa Sufragana Karola Józefa Fischera*, KDP, 7 (1907), z. 10, s. 386.

14. *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych w lutym i marcu 1902*, KDP, 2 (1902), z. 4, s. 143-144; *Wiadomości dyecezalne*, „Echo Przemyskie”, 7 (1902), nr 19, s. 2.

stojanieckiej przebywał niecały rok¹⁵. Była to placówka duszpasterska wchodząca w skład jaworowskiego wikariatu rejonowego. Proboszczem był tam ks. Jan Biega, urodzony w roku 1832, a wyświęcony w roku 1857. Prawami kolatorskimi dysponował Bolesław Śmiałowski. Do parafii należały: Stojańce, Chorośnica, Królin, Siedliska, Słabasz, Słomianka, Tuligłowy, Twierdza, Wojkowice i Zawadów. Zaludnienie wynosiło 3.845 łacinników i 159 Żydów. Wierni mieli możliwość pogłębienia formacji religijnej w ramach Bractwa: Szkaplerznego, Świętej Rodziny i Wstrzemięźliwości oraz Żywego Różańca i Apostolstwa Serca Jezusowego. W parafii funkcjonowało pięć szkół publicznych i trzy parafialne¹⁶.

Sercem parafii był częściowo murowany kościół pw. Wszystkich Świętych konsekrowany w roku 1714. Prócz tego w Siedliskach wzniesiona została publiczna kaplica pw. Św. Barbary, którą w roku 1885 konsekrował bp Łukasz Solecki¹⁷. O świątyni parafialnej przekazano: „Kościół terazniejszy drewniany a tylko murem gdzieniedzie wzmocniony jest dość mały. (...) W wielkim ołtarzu mieści się obraz Matki Boskiej uważany oddawna za cudowny”¹⁸.

Później, z dniem 22 stycznia 1903 r., przeznaczono ks. Teofila Lewickiego na stanowisko wikariusza *ad personam* w Laszkach, w dekanacie jarosławskim¹⁹. Parafią zarządzał proboszcz, a zarazem wicedziekan ks. Ludwik Bikowski, który przyszedł na świat w roku 1849, a sakrament święceń przyjął w roku 1881. Rezydowali tam również ks. Wincenty Frączkiewicz z diecezji kieleckiej oraz o. Melchior Wdzięczny ze zgromadzenia misjonarzy, pełniący obowiązki kapelana w Moszczanach. W tym czasie wykazano tam obecność: 2.404 katolików, 2 akatolików i 550 Żydów. Okręg parafialny obejmował: Bobrówkę, Charytany, Chotyńiec z Załaziem, Czerniawkę, Hruszowice, Korzenicę, Laszki, Łazy z Moszczanami, Mięksiz Nowy, Mięksiz Stary, Ryszkową Wolę, Tuchlę, Wietlin z Dreziną, Wysocko, Zagrody i Zaleską Wolę. Patronat przynależał spadkobiercom hr. Stefana Zamoyskiego. Sakramenty były szafowane w drewnianym kościele pw. Św. Łukasza. Na terenie parafii powstały też liczne kaplice, w których celebrowano Msze św.: w Wysocku, Moszczanach, Hruszowicach, Mięksizu Nowym, Mięksizu Starym i Korzenicy. Do pobożnych zrzeszeń zaliczano: Bractwo Różańcowe, Bractwo Świętej Rodziny, Bractwo Wstrzemięźliwości, Żywy Różaniec i Apostolat Serca Jezusowego. Nauka religii była prowadzona w dziesięciu szkołach²⁰.

15. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego.

16. *Schematismus pro anno Domini 1903*, Premislae 1902, s. 126.

17. Tamże.

18. *Wizytacja dekanatu jaworowskiego dokonana przez Najprzew. ks. Biskupa Józefa Sebastiana Pelczara*, KDP, 4 (1904), z. 10, s. 338.

19. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego; *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych w styczniu b. r.*, KDP, 3 (1903), z. 2, s. 66; *Wiadomości dyecezaalne*, „Echo Przemyskie”, 8 (1903), nr 9, s. 3.

20. *Schematismus pro anno Domini 1904*, Premislae 1903, s. 111-112.

Sprawozdanie z wizytacji kanonicznej parafii w Laszkach z roku 1906 przekazało o tamtejszej świątyni: „Kościół ten drewniany, zbudowany w r. 1736 przez ks. Wacława Hieronima Sierakowskiego, prepozyta kolegiaty jarosławskiej, później biskupa przemyskiego i arcybiskupa lwowskiego. Wówczas to kościół w Laszkach był filią kolegiaty jarosławskiej i długie czasy pozostawał w tym stanie zależności. Dopiero w r. 1895 utworzono po wielkich staraniach samoistne probostwo z nie-małą korzyścią dla tak rozległej parafii. Ks. dziekan Bikowski był tu przez pięć lat ostatnim ekspozytem a od 11 lat jest pierwszym proboszczem. Ponieważ stary kościół okazał się za małym na parafię laszecką, a w dodatku ząb czasu znaczne na nim wyrzył ślady, przystąpiono do budowy nowego kościoła wobec nader sprzyjających warunków. Hrabina bowiem Stefanowa Zamoyska z Wysocka, miejscowa kolatorka, zacna i pobożna matrona, postanowiła pokryć wszystkie koszta budowy. Stanął więc w pobliżu starego kościoła nowy kościół murowany, obszerny, w stylu romańskim, obecnie jeszcze nie zupełnie wykończony”²¹.

W Laszkach ks. Teofil Lewicki duszpasterzował prawie półtora roku. Dopiero 26 czerwca 1904 r. podjął analogiczne obowiązki w Rakszawie, w dekanacie leżajskim. W Laszkach zastąpił go neoprezbiter ks. Franciszek Zawisza²². Na nowym miejscu podjął powinności spełniane wcześniej przez ks. Stanisława Lechickiego²³. Rakszawa była ekspozyturą kierowaną przez ks. Józefa Dziedzica, który urodził się w roku 1868, a święcenia kapłańskie przyjął w roku 1894. Mieszkało tam 4.225 katolików i 250 Żydów. Prawami patronackimi dysponował biskup przemyski. Prawdy objawione były przekazywane w murowanym kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego. Wierni angażowali się w Bractwach: Przenajświętszego Sakramentu, Różańcowym, Serca Jezusowego, Świętej Rodziny i Wstrzemięźliwości, a dzieci w Stowarzyszeniu Świętych Aniołów Stróżów. Obowiązkiem duszpasterzy było katechizowanie w trzech szkołach ludowych i szkole tkackiej²⁴.

O Rakszawie pisano na początku XX stulecia następująco: „Jest to filia parafii żołyńskiej, są starania o erekcję parafii. Kościół tu około r. 1880 fundował i znaczną sumę na erekcję parafii gminie darował ś. p. ks. Antoni Frączek, który był stąd rodem, był przez kilkanaście lat wikarym w Przeworsku a potem ekspozytem w Brzozie królewskiej. Kościół jest murowany, jednonawowy, ale obszerny i wysoki, chociaż nie stylowy, wewnątrz wymalowany, konsekrowany r. 1882. (...) wieś jest przystępna i na dobrych drogach”²⁵.

21. *Wizytacja kanoniczna dekanatu jarosławskiego dokonana przez Najprzew. ks. Biskupa Józefa Sebastiana Pelczara w r. 1906*, KDP, 6 (1906), z. 4, s. 237.

22. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego; *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, KDP, 4 (1904), z. 6, s. 210; *Wiadomości diecezjalne*, „Echo Przemyskie”, 9 (1904), nr 53, s. 3.

23. W. Opaliński, *Wczoraj i dziś parafii rakszawskiej*, w: *Ocalić od zapomnienia. Praca zbiorowa. Materiały do monografii Rakszawy*, red. T. Babiarz i in., Rakszawa 1995, s. 182.

24. *Schematismus pro anno Domini 1905*, Premislae 1904, s. 156.

25. *Wizytacja kanoniczna dekanatu leżajskiego dokonana przez Najprzew. Ks. Biskupa Sufragana Karola Józefa Fischera r. 1902*, KDP, 2 (1902), z. 12, s. 474.

Po pięciu miesiącach pobytu w Rakszawie duchowny z Laszek objął wikariat w Łące, wchodzącej w skład rzeszowskiego wikariatu rejonowego. Pełnił tam obowiązki realizowane do tej pory przez ks. Tadeusza Jasiewicza zamianowanego administratorem w Mużyłowicach²⁶. Na nowym stanowisku ks. Teofil Lewicki pozostał już dłużej. Łąka była parafią średniej wielkości obejmującą także Łukawiec, Palikówkę i Terliczkę. Pod koniec 1904 roku mieszkało tam 4.966 łacinników i 75 wyznawców religii mojżeszowej; do roku 1909 liczba katolików wzrosła do 5.280, a Żydów do 80. Placówką duszpasterską kierował proboszcz ks. Franciszek Miklaszewski, urodzony w roku 1839, a wyświęcony w roku 1864. Ponadto przy sierocińcu dla dziewcząt prowadzonym przez siostry Opatrzności Bożej obowiązki kapelana pełnił ks. Wojciech Bielawski. Obowiązki kolatorskie spoczywały na hr. Romanie Potockim. Sercem parafii był murowany kościół pw. Św. Onufrego. Prócz tego funkcjonowały tam dwie kaplice zaadaptowane do celebr liturgicznych: na cmentarzu i przy zakładzie opiekuńczym sióstr opatrznościerek. Parafianie mogli należeć do Bractwa Przenajświętszego Sakramentu, Bractwa Świętej Rodziny, Bractwa Wstrzemięźliwości, Apostolstwa Serca Jezusowego, Stowarzyszenia Różańca Żywego i Stowarzyszenia Świętych Aniołów Stróżów. Szkoły działały w Łące, Łukawcu (dwie) i Palikówce²⁷.

W roku 1911, przy okazji wizytacji kanonicznej parafii łąckiej, sporządzono jej interesującą prezentację. Jej autor uznał za godne uwiecznienia, że: „Kościół terazniejszy zbudował w pierwszej połowie XVIII wieku Paweł Karol książę Sanguszko, a konsekrował pod tyt. św. Onufrego w r. 1747 biskup Wacław Sierakowski. Kościół murowany i sklepiony, w stylu barokowym, o jednej nawie, ale duży, kryty dachówką. Wewnątrz pomalowany; malowanie w niektórych miejscach nie odpowiada stylowi, co się jednak da z czasem bez wielkiej trudności naprawić. Prócz ołtarza wielkiego pięć bocznych; naprzeciw jednego z nich drzwi boczne. Ołtarz wielki świeżo odnowiony kosztem włościanina Jana Kuźniara. Przed ołtarzem wielkim stoją dwa wysokie wsporniki świeczniki, w stylu empire, drewniane, malowane i złoczone, każdy na kilkanaście świec; mogłyby być ozdobą każdej katedry. Kościół otoczony jest murem, w którym są Stacye Męki Pańskiej. Plebanie są dwie; jedna stara murowana w dobrym jeszcze stanie, ale 2 klm. od kościoła, tam gdzie są grunta plebańskie i budynki gospodarskie, – druga nowa, staraniem terazniejszego ks. Proboszcza wzniesiona, murowana, obszerna, tuż przy kościele. Ks. Proboszcz nie przeniósł się jeszcze na nową plebanię, chociaż kancelaryę parafialną już tu pomieścił; część nowej plebanii zajmuje ks. Wikary. (...) Szpital na 12 ubogich fundowała

26. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego; *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, KDP, 4 (1904), z. 12, s. 391; *Wiadomości dyecezałne*, „Echo Przemyskie”, 9 (1904), nr 97, s. 2.

27. *Schematismus pro anno Domini 1905*, s. 192-193; *Schematismus pro anno Domini 1906*, Premislae 1905, s. 193; *Schematismus pro anno Domini 1907*, Premislae 1906, s. 193; *Schematismus pro anno Domini 1908*, Premislae 1907, s. 193; *Schematismus pro anno Domini 1909*, Premislae 1908, s. 193; *Schematismus pro anno Domini 1910*, Premislae 1909, s. 201.

w r. 1626 Anna z Pileckich Opalińska. Dziś fundusz jego wystarcza za ledwie na utrzymanie czworga ubogich, którzy kościół obsługują. Na cmentarzu jest kaplica mszalna wystawiona przez ś. p. K. Kochańskiego, proboszcza tutejszego. Opodal od wsi ku wschodowi znajduje się Zakład dla ubogich dziewcząt, fundowany w r. 1860 przez Zofię z hr. Potockich hr. Dietrichstein. Celem Zakładu jest wychowanie ubogich dziewcząt na dobre gospodynie wiejskie. Kierowniczkami Zakładu są Siostry Opatrzności Boskiej, których 5 tu mieszka. Zakład mieści się w obszernym domu murowanym piętrowym i posiada 9 morgów ziemi. Dziewcząt jest obecnie 60. W parterze domu znajduje się piękna, dosyć duża kaplica, w której Najśw. Sakrament zawsze się przechowuje. Kapelanem, zarazem katechetą, jest ks. Wojciech Bielawski. (...) i tutaj rozwija się praca w kierunku katolicko-społecznym; lud tu oświecony, w każdej wsi jest Kółko rolnicze i czytelnia, kasa Raiffeisena jest w Łące na całą parafię, straż ogniowa ochotnicza w Łukawcu²⁸.

Na okres duszpasterzowania ks. Teofila Lewickiego w Łące przypadło powstanie w tej parafii oddziału Związku Katolicko-Społecznego. Założono go w roku 1906. W krótkim czasie do organizacji zapisało się ponad 200 członków. Do Rady Parafialnej wybrano 24 osoby, a przewodniczącym został wójt z Łukawca Jan Kuźniar. Związek otoczył troską Spółkę Oszczędnościowo-Pożyczkową, Kółko Rolnicze i czytelnię przy szkole. Zorganizowano salę na zebrania związkowe. Wykorzystywano ją też na wykłady i pogadanki. Podczas tych spotkań poruszano m.in. tematy emigracji i mleczarstwa. Urządzano również przedstawienia sceniczne. Staraniem proboszcza prenumerowano dla członków organizacji kilka czasopism: „Prawdę”, „Gazetę Niedzielną”, „Dzwonek”, „Głos Narodu” i „Pracę”²⁹. Jakkolwiek brak na to świadectw pisanych, bez wątpienia w prowadzenie grupy wiernych skupionych wokół Związku angażował się nie tylko rządca parafii, ale także wikariusz. Doświadczenie wyniesione w tym zakresie przez kapłana z Laszek Murowanych zaowocowało niewiele później, gdy objął samodzielne stanowisko duszpasterskie.

Z dniem 30 września 1910 r. władze diecezjalne powierzyły ks. Teofilowi Lewickiemu tymczasowy zarząd nad parafią w Trzebosi jako jej administrator. Zastąpił tam proboszcza ks. Józefa Szpile, który na własną prośbę został uwolniony od obowiązków duszpasterskich i otrzymał pensję emerytalną. Jednocześnie ogłoszono konkurs na opróżnione probostwo z terminem do 15 listopada. Wspomnieć można, że na wikariat łącki skierowano wówczas administratora głogowskiego ks. Józefa Przybyłę³⁰. W dniu 3 grudnia 1910 r. ks. Teofil Lewicki uzyskał prezentę

28. *Wizytacje kanoniczne dokonane przez Najprzew. Ks. Biskupa Sufragana Karola Józefa Fischera w roku 1911*, KDP, 11 (19011), z. 10-11, s. 585-586.

29. *Sprawozdanie z założenia Związku katolicko-społecznego w parafiach dyecezyi przemyskiej za rok 1906*, KDP, 7 (1907), z. 5, s. 185.

30. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, KDP, 10 (1910), z. 10, s. 562-563; *Wiadomości dyecezalne*, „Echo Przemyskie”, 15 (1910), nr 80, s. 2.

na probostwo w Trzebosi³¹. Niewiele później, 10 stycznia następnego roku, został zamianowany tamtejszym proboszczem³². W tym samym dniu złożył przepisane prawem wyznanie wiary³³.

Utworzona w roku 1795 parafia w Trzebosi była wiejską placówką duszpasterską przynależną do dekanatu leżajskiego. Od roku 1921 pozostawała w nowym dekanacie sokołowskim. Prawami patronatu dysponował początkowo Galicyjski Bank Ziemi w Łańcucie; w późniejszym czasie było to beneficjum wolnego nadania. Dumą parafian był murowany kościół wzniesiony w roku 1888, a konsekrowany w roku 1902 przez bpa Karola Józefa Fischera z Przemyśla³⁴. Przy tej okazji kronikarz podróży biskupiej zanotował: „Kościół nosi tytuł niezwykły, mianowicie Opatrzności Boskiej, obraz wielkiego ołtarza przedstawia Pana Jezusa rozmnażającego chleby i odpust jest w Niedzielę VI po Świątkach w którą czyta się Ewangelie o rozmnożeniu chleba. Jest w tem myśl rzewna: lud ubogi na piaskach ucieka się do Boskiej Opatrzności. Kościół jest murowany, nie sklepiony i bez stylu, którego brak stosowne pomalowanie mogłoby częściowo zastąpić; parafianie starają się o nie”³⁵.

Okręg parafialny obejmował: Kąty Brzózkańskie (Wydrze), Kąty Rakszawskie i Trzeboś. Pod koniec 1910 roku żyło tam 3.997 katolików i 148 Żydów. W roku 1916 wykazywano już obecność 4.516 wiernych, do których doliczano 200 emigrantów oraz 70 Żydów. Początek okresu Drugiej Rzeczypospolitej przyniósł zmniejszenie zaludnienia; w roku 1924 parafię zamieszkiwało 3.726 wiernych, do których doliczano 180 emigrantów oraz 57 Żydów. Pod koniec dwudziestolecia międzywojennego odnotowano tu obecność 3.650 łacinników i 35 wyznawców religii mojżeszowej. Nauka religii była prowadzona w 2-klasowej szkole w Trzebosi. W roku 1911 powstała nowa szkoła 1-klasowa w Wydrzu. Stan taki utrzymywał się przez lata I wojny światowej i przez okres międzywojenny³⁶.

-
31. AAPrz,teczka: Parafia Trzeboś – 1, sygn. 276/1, Prezenta ks. Teofila Lewickiego na probostwo w Trzebosi z 3 grudnia 1910 r.: „Opróżnioną jest teraz posada plebana w Trzebosi, dobrach naszych nabytych, a to wskutek rezygnacji Ks. Józefa Szpili, ostatniego, a bezpośredniego tejże plebanii posiadacza. W moc więc prawa patronatu, nam przysługującego, przedstawiamy niniejszym dokumentem na tę posadę Ks. Teofila Lewickiego, w tabeli kandydatów przez Najprzewielebniejszy Konsystorz pod dniem 28 listopada r. 1910 do L. 6542 nam poleconego, potrzebną kwalifikację posiadającego kandydata, upraszając Waszą Biskupią Mość, abyś go na rzeczoną plebanię kanonicznie instytuować i duchowną inwestyturę nadać mu raczyła, oddając mu zarząd duchowny i staranie dusz w obrębie parafii w Trzebosi. Co się zaś nas tyczy, deklarujemy się niniejszem, iż go przy wszystkich prawach i dochodach parafii rzeczoney, jako też i użytku tychże, spokojnie i nienaruszenie zachować chcemy”.
32. AAPrz, sygn. 276/1, Akt mianowania ks. Teofila Lewickiego proboszczem w Trzebosi z 12 stycznia 1911 r. L. 174/1911; *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, KDP, II (1911), z. 1, s. 53.
33. AAPrz, sygn. 276/1, Wyznanie wiary ks. Teofila Lewickiego z 10 stycznia 1911 r.
34. O kościele w Trzebosi zob.: B. Walicki, *Kościół dekanatu sokołowskiego w okresie międzywojennym*, „Resovia Sacra”, 24 (2017), s. 522-523.
35. *Wizytacja kanoniczna dekanatu leżajskiego*, s. 475.
36. *Schematismus pro anno Domini 1911*, Premislae 1910, s. 157-158; *Schematismus pro anno Domini 1912*, Premislae 1911, s. 160; *Schematismus pro anno Domini 1913*, Premislae 1912, s. 138; Sche-

Po objęciu parafii w Trzebosi ks. Teofil Lewicki zajął się ze szczególną troską kościołem parafialnym. Już w roku 1912 renowacji poddano ołtarz wielki i mały ołtarz Matki Bożej. Inwentarz wzbogacił się o biały ornat, trzy obrusy ołtarzowe, sześć ręczników i sześć humerałów. W roku 1915, mimo trudności wojennych, udało się skończyć prace złotnicze przy chórze, odnowiono kazalnicę oraz odmalowano na dębowo ławki i drzwi. Rok później zakupiono dwa ornaty, czerwony i zielony, po dwóch latach: baldachim, obrus na ambonę, ornat zielony oraz dwie kapy: białą i zieloną, a w roku 1918 płócienny Boży Grób³⁷. Dużą podporą w pracy duszpasterskiej ks. Teofila Lewickiego były bractwa i organizacje religijne. W roku 1910 w parafii istniały cztery konfraternie: Przenajświętszego Sakramentu, Serca Jezusowego, Świętej Rodziny i Wstrzemięźliwości, a także Stowarzyszenie Różańca Żywego. Z biegiem czasu pojawiały się nowe pobożne zrzeszenia. Od roku 1911 wykazywano już istnienie Apostolstwa Modlitwy i Stowarzyszenia Świętych Aniołów Stróżów³⁸.

W parafii działał również Związek Katolicko-Społeczny złożony w roku 1906³⁹. W chwili objęcia probostwa przez ks. Teofila Lewickiego oddział Związku liczył 150 członków. Do Rady Parafialnej należało 20 osób⁴⁰. Rządca parafii próbował rozwinąć działalność organizacji, choć napotykał liczne przeszkody. Jak pisano wówczas: „Związek pracuje wyłącznie na polu oświatowym, gdyż apatya i ciemnota między ludnością miejscową podjęcie szerszej akcji społecznej prawie niemożliwym czynią. Przy pomocy Towarzystwa Oświaty Ludowej założono bibliotekę ludową, z której młodszy i starszy porą zimową dosyć licznie i chętnie wypożyczali książki. Zebrania związkowe odbywały się raz w miesiącu, na których zaproszeni prelegenci i miejscowy proboszcz miewali pogadanki z zakresu historii polskiej i gospodarstwa. – Porą zimową i wiosenną odbyło się pięć pogadanek. – P. Jaworski kierownik szkoły w Sokołowie przedstawił licznie zgromadzonym słuchaczom wielkie szkody, jakie alkohol ciała i duszy wyrządza. P. Czajewski, kierownik miejscowej szkoły

matusmus pro anno Domini 1914, Premislae 1913, s. 139; Schematismus pro anno Domini 1917, Premislae 1916, s. 130; Elenchus Cleri Dioeseseos rit. lat. Premisliensis pro anno Domini 1924, Premislae MCMXXIV, s. 74; Schematismus pro anno Domini 1925, Premislae MCMXXV, s. 115; Schematismus pro anno Domini 1927, Premislae MCMXXVII, s. 133; Schematismus pro anno Domini 1928, Premislae MCMXXVIII, s. 143; Schematismus pro anno Domini 1929, Premislae MCMXXIX, s. 145; Schematismus pro anno Domini 1930, Premislae MCMXXX, s. 145; Schematismus pro anno Domini 1931, Premislae MCMXXXI, s. 147; Schematismus pro anno Domini 1932, Premislae MCMXXXII, s. 146; Schematismus pro anno Domini 1933, Premislae MCMXXXIII, s. 145; Schematyzm Diecezji Przemyskiej ob. iac. na rok 1938, Przemysł 1938, s. 148.

37. Archiwum Parafialne w Trzebosi [dalej: APT], Opis Kościoła i Plebanii ze wszystkimi należytosciami w Trzebosi Roku 1795, b.s.
38. *Schematismus pro anno Domini 1911, s. 157-158; Schematismus pro anno Domini 1912, s. 160.*
39. *Sprawozdanie z założenia Związku katolicko-społecznego w parafiach dyecezyi przemyskiej za rok 1906, KDP, 7 (1907), z. 3, s. 112.*
40. Por. B. Walicki, *Związek Katolicko-Społeczny w dekanacie leżajskim*, „Rocznik Sokołowski” [dalej: RSok], 12 (2015), s. 196 i nn.

mówił o chowie bydła. Miejscowy proboszcz miał dwie pogadanki. – W jednej zachęcał do sadzenia drzewek owocowych i przedstawił korzyści, jakie gospodarz może mieć ze sadu starannie pielęgnowanego. – Kilkunastu członków dało się przekonać i zamówiło sobie przez Zarząd główny Towarzystwa Kółek roln. kilkadziesiąt drzewek owocowych. – Ostatnią pogadankę miał ks. proboszcz w maju, w której wyłożył włościanom, o ile można najprzystępniej, znaczenie konstytucji trzeciego maja dla całej Polski a wszczęgólności dla stanu włościańskiego⁴¹.

W 1914 roku na ten temat notowano z kolei: „Działalność Związku w pierwszych latach istnienia była przeważnie oświatową, gdyż zarząd Związku wychodził z tego punktu widzenia, że niski stopień oświaty jest największą zaporą organizacji społecznej. Zebrania Związku odbywały się raz w każdym miesiącu w obszernej izbie budynku parafialnego. W czasie zebrań miały miejsce krótkie odczyty najczęściej treści gospodarskiej, jednakowoż nie brakowało odczytów treści historycznej i religijnej, w których w przystępny sposób wyjaśniano zasadniczo prawdy religijne z uwzględnieniem najbardziej rozpowszechnionych zarzutów. Związek obchodził uroczyste ważniejsze zdarzenia z historii kościoła i narodu polskiego, jako to: 1600 letnią rocznicę ogłoszenia edyktu Medyolańskiego, rocznicę Skargowską, każdego roku Konstytucję III maja. Oprócz akcji oświatowej dawał Związek inicjatywę do zakładania pożytecznych instytucji społecznych. Staraniem Związku zawiązało się Kółko rolnicze⁴², powstały dwa chrześcijańskie sklepiki udziałowe, biblioteka parafialna, licząca przeszło 300 dziełek ludowych⁴³.

Rozwijające się życie religijne parafii gwałtownie zatrzymał wybuch I wojny światowej. Starcia militarne i przemarsze wojsk w latach 1914-1915 nie oszczędziły plebanii i kościoła w Trzebosi⁴⁴. Pierwsze poważniejsze zniszczenia nastąpiły podczas starcia między wojskami austriackimi a rosyjskimi w dniu 7 października 1914 r. Przywołać tu warto relację proboszcza, który notował: „W czasie bitwy ukrywałem się w piwnicy od strony wschodniej. Jeden szrapnel uderzył w płatek pod dachem piwnicy, wyrwał ją na bok i bardzo pokierszował. Powstał straszny huk i zdawało się, że cała plebania w gruzy się rozsypała. Inny szrapnel padł koło okna kuchennego i prawdopodobnie odłamek tego szrapnela przebił drzwi frontowe, wpadł koło ściany drzwiom przeciwległej i oderwał chłopu palce u nóg.

41. *Sprawozdanie z działalności Związku katolicko-społecznego i połączonego z nim Bractwa N. M. P. Król. Kor. Pol. w dyecezyi przemyskiej*, KDP, 11 (1911), z. 7-8, s. 382.

42. Była to błędna informacja. Nowo założone Kółko Rolnicze oraz Kasę systemu Raiffeisena w Trzebosi wykazano już w roku 1904, jeszcze przed powstaniem Związku Katolicko-Społecznego. Por. *Wykaz statystyczny stowarzyszeń na polu miłosierdzia i akcji społecznej katolickiej i zakładów dobroczynnych i społecznych w dyecezyi przemyskiej za r. 1904*, KDP, 6 (1906), z. 2, s. 120-121.

43. *Sprawozdanie z pracy katolicko-społecznej w dyecezyi przemyskiej za czas od sierpnia r. 1911, t. j. od „Kongresy Maryańskiego”*, urządzanego w Przemysłu, do czerwca r. 1914, KDP, 14 (1914), z. 6, s. 306.

44. B. Walicki, *Zniszczenia i straty w regionie sokołowskim podczas I wojny światowej*, RSok, 15 (2018), s. 171 i nn.

Chłop ten, niejaki Gnyp z Podlesia, schronił [się] na korytarzu, gdy rozpoczęła się strzelanina⁴⁵. Prócz tego incydentu nie odnotowano jednak większych zniszczeń. Jak pisał później ks. Teofil Lewicki: „Pomieszkanie proboszcza bożek wojny zaoszczędził. Naprawa dachówek przez kule potłuczonych dała się łatwo uskutecznić i nie wymagała znaczniejszych wkładów pieniężnych”. Rozebrane zostało jednak ogrodzenie plebanii. Parkan został zdemontowany i użyty jako materiał do budowy rowów strzelniczych⁴⁶.

Zniszczenia świątyni na szczęście nie były poważne. „Kościół w Trzebosi w czasie wojny niewiele ucierpiał. Wprawdzie pękały nad nim i obok niego szrapnele dnia 8 paźdz. przeszłego [tj. 1914] roku, poryły w pobliżu głębokie bruzdy, ale szkody większej nie wyrządziły. Effekt cały pocisków śmiercionośnych ograniczył się na tem, że wyleciały szyby w zakrystyi, a na ścianach kościoła zostały jakby blizny gęste ślady kul szrapnelowych. (...) Z resztą kościół pozostaje w stanie, jak przed wojną”. Dewastacje wiązały się jednak z otoczeniem świątyni, ponieważ zniszczeniu uległo ogrodzenie placu kościelnego: „Burzę wojenną odczuło znacznie więcej oparkowanie kościoła, gdyż dwie części parkanu znikły użyte jako materyał na opał do kuchni polowej⁴⁷”.

Bardzo bolesną stratą dla wspólnoty parafialnej były rekwizycje przeprowadzone przez władze austriackie. W roku 1917 skonfiskowano tu dzwony kościelne. Jak zapisał kronikarz tej parafii: „Rok bieżący zapisał się także smutno w dziejach Kościoła. Molochowi wojny musiał Kościół złożyć ofiarę z rzeczy na służbę Bożą poświęconych. Władza zarządziła rekwizycję dzwonów, którą uskutecznilo dnia 15 maja. Zabrano najpiękniejszy dzwon, dosyć duży, ważył bowiem 531 kg. Dzwon ten sprawił ks. Szpila, kosztem składek kościelnych i ofiary hojnej, złożonej na ten cel przez hr. Stanisława Zamojskiego z Królestwa Polskiego. Za kilo bronzu płaciła władza tylko 4 K., chociaż cena targowa wynosiła 15 do 16 K. Za cały dzwon zapłacono 2124 K., złożoną na książeczkę oszczędności Spółki Raiffeisena w Trzebosi. Kwota bardzo skromna, ale cóż robić (...). Dzwon zarekwirowany miał na otoku następujący napis: «Anno Domini 1904. Cura Josephi Szpila parochi loci sumptibus magna et porte Stanislai Comitiss Zamoyski»”. Kolejne, już symboliczne straty przyniósł rok 1918: „W maju [1918 roku] odwiedziły Kościół paraf. dwie Komisje wojskowe, dla rekwizycyi piszczałek organowych i sprzętów metalowych. Piszczalki organowe uwolniono od rekwizycyi, gdyż rzeczoznawca orzekł, że są sporządzone z cynku (na takie orzeczenie wpłynęły argumenta dźwięczące). Druga Komisya okazała się również względna, gdyż zabrała z Kościoła dwa małe lichtarze z ołtarza Matki Boskiej⁴⁸”.

45. APT, Opis Kościoła i Plebanii ze wszystkimi należytościami w Trzebosi Roku 1795, b.s.

46. AAPrz, teczka: Dekanat Leżajski – 1, sygn. XVI/1, Sprawozdanie o stanie kościoła i parafii w Trzebosi z 18 października 1915 r.

47. Tamże. Por. L. Walicki, B. Walicki, *Rys historyczny parafii i kościołów w Trzebosi*, RSok, 2 (2000), s. 87.

48. APT, Opis Kościoła i Plebanii ze wszystkimi należytościami w Trzebosi Roku 1795, b.s.

Również i czas po odzyskaniu niepodległości nie zapewnił na początku pożądanego spokoju. Postrach wśród mieszkańców budził znaczny wzrost przestępczości. Wymowne świadectwo ks. Teofila Lewickiego z 1919 roku brzmiało: „W maju przez kilka nocy miałem straż koło plebanii, bo rozpuszczono wieści, że bandyci mieli plebanię obrabować. Pogłoski wzięłem poważnie, bo rozwydrzone indywidua ze wsi i miasta napadały na miasta i miasteczka i rabowały żydów, ale i ludzi z innych stanów również nie oszczędzano. Ofiarą rabunku padł proboszcz w Sarzynie, ekspozyt w Brzozie Królewskiej ks. Szurlej. Na szczęście plebania w Trzebosi nie uległa pogromowi dzięki zapewne temu, że władza zaczęła energicznie reagować przeciw sprawcom pogromów, a niektórych sądy doraźne śmiercią ukarały”⁴⁹.

W okresie międzywojennym ks. Teofil Lewicki interesował się odpowiednim stanem zabudowań plebańskich i gospodarczych. W pierwszym rządzie trzeba było naprawić zniszczenia pozostałe po działaniach wojennych⁵⁰. W roku 1924 ułożono nową podłogę w organistówce. W roku 1927 wzniesiono nową stodołę. Rok później otynkowano i pomalowano plebanię⁵¹. Proboszcz zainicjował także prace przy kościele i cmentarzu⁵². W roku 1921 w miejsce zniszczonego parkanu ustawiono wokół świątyni nowe ogrodzenie z ceglanyimi słupami. Rok później poszerzono cmentarz grzebalny. W roku 1923 dokonano restauracji świątyni, co było konieczne z uwagi na wadliwe fundamenty i zarysowane ściany budowli. Po trzynastu latach ogrodzono sztachetami cmentarz grzebalny. W roku 1937 zbudowano nowy ołtarz boczny poświęcony św. Franciszkowi⁵³.

Z czasem poszerzało się i poprawiało wyposażenie kościoła. W roku 1923 proboszcz zakupił nową monstrancję metalową. Po roku sprawiono dwie chorągwie: białą i niebieską, a po dwóch zakupiono ozdobne świece przed ołtarz maryjny, alpakowe pudełko na hostie i krzyż ręczny oraz odnowiono wieczną lampę. W roku 1928 przybył obraz św. Teresy z Lisieux i wyłożono małą puszkę, a rok później zainstalowano nowy dzwon, poświęcony w dniu 30 czerwca z upoważnienia biskupiego przez dziekana ks. Ludwika Bukałę. W roku 1930 nawę boczną ozdobił nowy

49. Tamże, b.s.

50. B. Walicki, *Funkcjonowanie parafii łacińskich w regionie sokołowskim podczas I wojny światowej*, „Zwiastowanie”, 27 (2018), nr 3-4, s. 418-419.

51. APT, Opis Kościoła i Plebanii ze wszystkimi należnościami w Trzebosi Roku 1795, b.s.; AAPrz,teczka: Dekanat Sokołowski – 1, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1924; AAPrz, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej parafii dekanatu sokołowskiego za rok 1927; AAPrz, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1928 r.

52. B. Walicki, *Troska o utrzymanie kościołów w dekanacie sokołowskim w okresie międzywojennym*, „Resovia Sacra”, 25 (2018), s. 455-457.

53. AAPrz, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej za rok 1921 odbytej w dniach od 14 do 22 listopada; AAPrz, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dekanalnej odbytej w grudniu 1922; AAPrz, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1923; APT, Opis Kościoła i Plebanii ze wszystkimi należnościami w Trzebosi Roku 1795, b.s.

pająk, ołtarz Serca Pana Jezusa statua Matki Bożej, a ołtarze boczne dwa nowe obrazy. Odnowiono też krzyż, berło i stary pająk. Po roku zakupiono figurę św. Antoniego i dwa dywany przed ołtarze, a po trzech albę. W 1938 roku wprowadzono pięć plecionych konfesjonałów, zakupiono nową albę i poprawiono biały ornat⁵⁴.

Na przestrzeni lat proboszcz dbał o pogłębienie życia duchowego parafian. W roku 1913 zorganizował ośmiodniowe misje święte prowadzone przez kapucynów: prowincjała o. Konstantego Jaronia, gwardiana z Krosna o. Augustyna Watrasa i gwardiana z Krakowa o. Czesława Szubera. Kolejne misje urządzone zostały w roku 1938. Nauki głosili wówczas misjonarze z Krakowa⁵⁵. Starania księdza Lewickiego przynosiły owoce. Dowodzić tego może opis parafian z roku 1934: „Małżeństw dzikich w parafii nie ma, w samowolnej rozłące żyje 6 rodzin – małżeństw mieszanych i ślubów cywilnych nie było. (...) Praca katechetyczna przynosi dodatnie wyniki dla dzieci, które regularnie uczęszczają do szkoły, mniej dodatnie dla dzieci, które do szkół nie chodzą. Warstwę oświeconą w parafii przedstawia nauczycielstwo. Obecne jest dla kościoła życzliwie usposobione i spełnia obowiązki religijne. (...) Ogół wiernych nie żywi przekonań radykalnych ani pod względem religijnym, ani pod względem społecznym. Z powodu ciężkich warunków materialnych hasła radykalne mają pewną liczbę zwolenników. Z nadużyć obyczajowych najczęściej zdarzają się rozpusta i kradzieże – celem poskromienia nadużyć duszpasterz w kazaniach przedstawia szkody, jakie z powyższych występów ponoszą jednostki i całe społeczeństwo”⁵⁶.

W połowie lat 30. XX wieku staraniem rządcy parafii powstały w niej oddziały dwóch kolumn Akcji Katolickiej. Świadectwo z roku 1932 przekazało: „Stowarzyszeń Młodzieży P. dotychczas nie ma, lecz ks. proboszcz zgromadza już chłopców w tym celu, by zawiązać stowarzyszenie, co niezawodnie w krótkim czasie się stanie”⁵⁷. W następnym roku dziekan sokołowski relacjonował o Trzebosi: „Stowarzyszenie Młodzieży polskiej męskiej założone w r. 1932 nie może się należycie rozwijać z powodu braku lokalu i pomocy ze strony nauczycielstwa. Jednego druha swym kosztem [proboszcz] wysłał do Przemyśla na kurs gier we wrześniu br.”⁵⁸. Od roku 1934 Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej wykazywały już przemyskie schematyzmy diecezjalne. Do roku 1937 założone zostało ponadto Katolickie Stowarzyszenie Mężów⁵⁹.

54. AAPrz, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1923; AAPrz, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej z r. 1930; AAPrz, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej 1931; AAPrz, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w listopadzie 1933 r.; APT, Opis Kościoła i Plebanii ze wszystkimi należytościami w Trzebosi Roku 1795, b.s.

55. APT, Opis Kościoła i Plebanii ze wszystkimi należytościami w Trzebosi Roku 1795, b.s.

56. AAPrz, sygn. 276/1, Sprawozdanie ze stanu religijnego parafii 1933 1/10 – 1934 1/10.

57. AAPrz, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej z r. 1932.

58. AAPrz, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w listopadzie 1933 r.

59. *Schematismus pro anno Domini 1934*, Premislae MCMXXXIV, s. 145; *Schematismus pro anno Domini 1935*, Premislae MCMXXXV, s. 97; *Schematismus pro anno Domini 1937*, Premislae

Prezentując sylwetkę ks. Teofila Lewickiego, zaznaczyć można, że władał językami polskim i niemieckim. Duchowny pozostawał w ewidencji wojskowej do roku 1908⁶⁰. W tymże roku zdał z odznaczeniem egzamin konkursowy na proboszcza⁶¹. Będąc kapłanem diecezji przemyskiej, należał do Związku Mszalnego założonego w 1915 roku. Jako taki zobowiązany był do celebrowania co pewien czas Mszy św. w myśl intencji Związku. Tak było m.in. w latach: 1918, 1922, 1933⁶². Brak też świadectw, by w tym zakresie dopuszczał się jakichkolwiek zaniedbań. Innym zrzeszeniem, do którego należał ks. Teofil Lewicki, był Związek Misyjny Kleru. Przystąpił do niego pod koniec 1923 roku, zyskując numer członkowski 93⁶³. W tym samym czasie podjął decyzję o zaangażowaniu się w Stowarzyszeniu „Pomoc Naukowa”, którego celem było wspieranie zdolniejszych kleryków i młodszych kapłanów w odbywaniu wyższych studiów teologicznych. Na ten cel uiszczal roczną składkę w wysokości 5 zł⁶⁴.

Również i w środowisku dekanalnym ks. Teofil Lewicki nie zaniedbywał utrzymywania więzi wspólnotowej. Regularnie uczestniczył w kongregacjach dekanalnych. Często powierzono mu funkcje na tych spotkaniach. Przykładowo podczas pierwszej kongregacji dekanatu sokołowskiego zorganizowanej w Nienadówce w dniu 6 września 1921 r. proboszcza trzeboskiego obrano asesorem. Wygłosił on wówczas również jeden z referatów, poświęcony relacjom księży wikariuszów do proboszczów⁶⁵. Obowiązki asesora ksiądz Lewicki pełnił też podczas innych kongregacji, m.in. 28 września 1922 r., 25 września 1923 r., 2 września 1926 r., 5 września 1927 r. czy 16 października 1934 r. Nadmienić można, że na posiedzeniu w roku 1922 wygłosił egzortę na temat „Kapłan winien przyświecać dobrym przykładem”. Rok później odczytał referat „Porządek nabożeństw”. W roku 1927 omówił kwestię częstej Komunii św. w świetle przepisów kościelnych. Prócz tego często brał udział w toczonych podczas narad dyskusjach⁶⁶.

MCMXXXVII, s. 148; *Schematyzm na rok 1938*, s. 148.

60. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego.

61. *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, KDP, 8 (1908), z. 5, s. 204.

62. *W sprawie Związku mszalnego*, KDP, 18 (1918), z. 1, s. 18; *W sprawie Związku mszalnego*, KDP, 22 (1922), z. 1-2, s. 28; *Związek mszalny Diecezji Przemyskiej*, KDP, 33 (1933), z. 1, s. 8.

63. J. Balicki, *Ze Związku Misyjnego Kleru*, KDP, 24 (1924), z. 1-2, s. 26; toż, KDP, 24 (1924), z. 3-4, s. 61; tegoż, *Związek Misyjny Kleru*, KDP, 26 (1926), z. 10, s. 212.

64. *Stowarzyszenie „Pomoc Naukowa”*, KDP, 24 (1924), z. 6-7, s. 96.

65. B. Walicki, *Obraz dekanatu sokołowskiego w roku 1921*, „Zwiastowanie”, 28 (2019), nr 3, s. 278.

66. AAPrz, sygn. XXX/1, Protokół Kongregacji dekanalnej dekanatu Sokołowskiego odbytej w Nienadówce 6 września 1921; AAPrz, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z Kongregacji dekanalnej odbytej 28 września 1922 w Sokołowie; AAPrz, sygn. XXX/1, Protokół Kongregacji kapłanów dekanatu sokołowskiego odbytej w dniu 25 września 1923 w Trzeboski; AAPrz, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z Kongregacji dekanalnej odbytej w Medyni dnia 2 września 1926; AAPrz, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z Kongregacji dekanalnej odbytej w Górnicy dnia 5 września 1927; AAPrz, sygn. XXX/1, Protokół Kongregacji dekanalnej dekanatu sokołowskiego odbytej dnia 16 października 1934 r. w Stobiernej.

Ks. Teofil Lewicki pozostawał wrażliwy na potrzeby Kościoła powszechnego i lokalnego oraz bliźnich. Wskazać tu warto choćby kilka konkretnych przykładów jego postawy charytatywnej. W roku 1901 wsparł dzieło restauracji katedry przemyskiej kwotą 5 koron, rok później kwotą 4 koron, a dwa lata później kwotą 3 koron. W roku 1903 wpłacił na świętopietrze, na Dzieciństwo Jezus i do rozporządzenia Konsystorza po 1 koronie, a na misje zagraniczne 2 korony. Po roku ofiarował 2 korony na restaurację katedry przemyskiej, a 5 koron na odnowienie kościoła pojezuickiego w Przemyślu. Skarb papieski, utrzymanie Grobu Bożego i fundusz prowadzenia misji zagranicznych zasilili kwotami po 2 korony. Również i w roku 1905 wpłacił na świętopietrze 2 korony. W roku 1911 wsparł misje zagraniczne 1 koroną, tyle samo przekazał do rozporządzenia Konsystorza i na Kongregację Propagandy Wiary, a 2 korony na Hospicjum Polskie w Rzymie. W kolejnym roku ofiary kapłana na świętopietrze i rzymskie hospicjum wyniosły po 2 korony, a na misje zagraniczne, misje w Bułgarii i Grób w Jerozolimie po 1 koronie. Rok później na Boży Grób, Hospicjum Polskie i misje zagraniczne wpłacił po 1 koronie. W latach 1914-1916 wpłacił na świętopietrze 20 koron. Hojność księdza Lewickiego nie ustawała i w kolejnych latach. W roku 1930 przekazał na świętopietrze 2 zł, a na Bonus Pastor 4 zł. Sześć lat później fundusz Kongresu Eucharystycznego w Przemyślu zasilili kwotą 5 zł⁶⁷.

Wspomnieć warto, że w roku 1927 ks. Teofil Lewicki złożył na rozbudowę Sierocych Zakładów Wychowawczych w Miejscu Piastowym kwotę 5 zł. Dziesięć lat później przekazał 3 zł na cele Zakładu Wychowawczego dla sierot w Pawlikowicach. Podobnie było też w roku 1938. Duchowny był czynny na niwie społecznej. Pozostawał członkiem Towarzystwa Oświaty Ludowej w Krakowie⁶⁸. W okresie

67. Wykaz składek na restaurację katedry przem., KDP, 1 (1901), z. 11, s. 380; Wykaz składek na restaurację katedry przemyskiej po dzień 1 lipca b.r., KDP, 2 (1902), z. 7-8, s. 284; Wykaz składek na restaurację katedry przemyskiej, KDP, 3 (1903), z. 7, s. 257; Wykaz składek na restaurację katedry przem., KDP, 4 (1904), z. 1, s. 20; Wykaz ofiar na restaurację kościoła pojezuickiego, KDP, 4 (1904), z. 9, s. 274; Wykaz składek na cele religijne w roku 1903, KDP, 4 (1904), z. 2, s. 63, 67-68; Wykaz składek na cele religijne w roku 1904, KDP, 5 (1905), z. 3, s. 92-93, 95; Wykaz składek na cele religijne w r. 1905, KDP, 6 (1906), z. 2, s. 82; Wykaz składek na cele religijne za czas od ¼ 1910 do 31/3 1912, KDP, 12 (1912), z. 4, s. 135-136, 138; Wykaz ofiar na cele religijne złożonych od 1 kwietnia 1912 do 31 marca 1913, KDP, 13 (1913), z. 4, s. 125, 128-130, 132; Wykaz składek na cele religijne po koniec marca 1914 r., KDP, 14 (1914), z. 5, s. 201, 203-204; Wykaz składek na cele religijne za czas od 1 kwietnia 1914 do 31 marca 1917, KDP, 17 (1917), z. 3-4, s. 67; Wykaz składek za r. 1930, 31 (1931), z. 1, s. 28-29; Wykaz dotychczasowych ofiar P. T. Sięży na cele diec. Kongresu Eucharystycznego, KDP, 36 (1936), z. 2, s. 84.

68. J. Latusek, *Na rozbudowę Sierocych Zakładów Wychowawczych w Miejscu Piastowym*, „Powściągliwość i Praca”, 21 (1927), z. 7, s. 113b; F. Skrzypkowiak, *Wykaz ofiar złożonych na Zakład Wychowawczy w Pawlikowicach*, „Nasze Życie”, 14 (1937), nr 9, s. 196; toż, „Nasze Życie”, 15 (1938), nr 7, s. 114; *XXIII Sprawozdanie Zarządu Głównego Krakowsk. Towarzystwa Oświaty Ludowej za rok 1910*, Kraków 1911, s. 64.

przed I wojną światową przewodniczył kasynu inteligenckiemu w Sokołowie⁶⁹. Również i w okresie międzywojennym wspierał dzieła społeczne. Przykładowo w roku 1935 zasilił fundusz budowy sokolni w Zagórzku kwotą 2 zł⁷⁰.

Kapłan dosłużył się wielu zaszczytnych funkcji i godności kościelnych. W roku 1922 został zamianowany wicedziekanem sokołowskim⁷¹. Wcześniej, w roku 1920, na mocy dekretu L. 6944/20, przyznano ks. Teofilowi Lewickiemu kościelne odznaczenie *Expositorio Canonicali*⁷². Pod koniec 1929 roku został uhonorowany przywilejem korzystania z rakiety i mantoletu⁷³. Kapłan pełnił obowiązki przewodniczącego Komitetu Parafialnego. Był przewodniczącym Rady Szkolnej Miejscowej. Kolejna dziedzina, w której przejawiał aktywność, to spółdzielczość. Był obierany przełożonym Spółki Oszczędności i Pożyczek w Trzebosi. Podobne stanowisko zajmował w tamtejszym Kółku Rolniczym. W roku 1931 wszedł w skład Społecznego Komitetu Budowy Kopca w Trzebosi⁷⁴.

Wspomnieć warto, że jako młody ksiądz ks. Teofil Lewicki prezentował stanowisko bardzo krytyczne względem ruchu ludowego. Ślad tego odnaleźć można na łamach prasy galicyjskiej, gdy jako wikariusz w Łące występował przeciw hasłom głoszonym przez Stronnictwo Ludowe: „Coraz liczniej wstępowało włościanstwo pow. rzeszowskiego w szeregi Stronnictwa Ludowego, odpychając od siebie nieproszonych opiekunów. Złękli się tego centrowcy i rozpoczęli wojnę z ludowcami atakiem z ambon. I nasz kościółek parafialny był również miejscem, w którym wykonał atak z wielką furją na ludowców ks. wikariusz Lewicki. Chociaż atak obmyślił stary żołnierz z rozbitej armji Stojałowskiego, mimo to chybił celu. Głównym punktem, na który zwrócił swe pociski, był «Przyjaciel Ludu». (...) Zastrzegam się z góry, że nie wszyscy księża – dzięki Bogu – stanęli przeciwko nam. Ci nowo zaciężni – księża centrowcy – uzbrojeni w suknie kapłańskie, podjęli walkę z ruchem ludowym; jedni nie zdając sobie sprawy, co czynią i czyjem są narzędziem, drudzy całkiem świadomie, spodziewając się w nagrodę tłustego probostwa od kolatorów i dobrodziejów. Wszystko się to robi pod hasłem bronięcia wiary i religji”⁷⁵. Już

69. B. Walicki, *W cieniu powiatu. Życie gospodarcze i społeczno-kulturalne Sokołowa w okresie przynależności do powiatu kolbuszowskiego (1867-1975)*, w: *Pięć wieków Kolbuszowej 1500/1508-2008. Studia, szkice i materiały z dziejów miasta i powiatu*, red. S. Zych, Kolbuszowa 2009, s. 389.

70. A. Pelczarski, *Zestawienie wpłaconych do Dzielnicy Małopolskiej datków na fundusz budowy Sokolni w Zagórzku*, „Sokół Małopolski”, 5 (1935), nr 3, s. 16.

71. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego; *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, KDP, 22 (1922), z. 3-4, s. 54-55.

72. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego; *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, KDP, 20 (1920), z. 7-8, s. 91.

73. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego; *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, KDP, 29 (1929), z. 12, s. 226.

74. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego; Z. Bielak, *Zarys dziejów wsi puszczańskiej Trzeboś (XVII-XX w.)*, Rzeszów 2003, s. 33, 36, 38.

75. M. Panek, *Księża agitacja*, „Przyjaciel Ludu”, 19 (1907), nr 4, s. 6-7

jako proboszcz w Trzebosi nie wahał się oponować przeciw agitatorom z „Piaста”. Interesująca relacja, bardzo stronnicza w swojej wymowie, pochodzi z roku 1921: „Dnia 31 lipca odbyło się po niesporach w Trzebosi i przy licznych udziałach politycznych zebranie Piastowców. (...) Pewien ferment wniósł na zgromadzenie ambitny ksiądz L., który z zaciętością, godną lepszej sprawy, napadał na stronnictwo ludowe, za to, że ono nie broni plebańskich posiadłości i przywilejów. Dostał on porządną odprawę i od zebranych i od referentów, czem rozgoryczony, zwłaszcza, że włościanie oklaskiwali mówców, uciekł ze zgromadzenia, pociągając za sobą garstkę dewotek”⁷⁶. W późniejszym czasie kapłan spoglądał w stronę ludowców nieco życzliwiej. W roku 1936, w dniu 28 czerwca, dokonał poświęcenia sztandaru ufundowanego przez miejscowych ludowców. Przy tej okazji celebrował specjalne nabożeństwo i wygłosił okolicznościowe kazanie. Uroczystość ta zgromadziła około 7 tysięcy ludności z powiatów: kolbuszowskiego, łańcuckiego i rzeszowskiego⁷⁷.

Wyteżoną pracę ks. Teofila Lewickiego, tak na gruncie duszpasterskim, jak i społecznym, przerwał wybuch II wojny światowej. Czas ten zapisał się gorzkimi wydarzeniami w dziejach wsi i parafii. Całkowitej eksterminacji uległa wspólnota żydowska. W roku 1942 część Żydów zamordowali Niemcy, a część przewieźli do getta w Sokołowie. Tragicznym epizodem okupacyjnym była pacyfikacja Trzebosi w dniu 5 czerwca 1943 r. Żołnierze niemieccy rozstrzelali wówczas we wsi dwóch mężczyzn i kolejnych ośmiu ukrywających się w lesie. Około 30 mieszkańców zostało wywiezionych na roboty do III Rzeszy. Wieś nie uniknęła też łapanek. Akcję taką hitlerowcy przeprowadzili w lecie 1942 roku; wykorzystując nabożeństwo w kościele, schwytali wówczas około 20 osób. W parze z tymi represjami Niemcy zaprowadzali różne obciążenia ekonomiczne i ograniczenia społeczne, co również odbijało się na życiu parafii⁷⁸.

Trudy okupacji niemieckiej nadszarpnęły siły i zdrowie ks. Teofila Lewickiego. Było to przyczyną ustąpienia przez niego z zajmowanego stanowiska. Jak przekazała tabela służbowa kapłana, w Trzebosi przebywał aż do śmierci, ale od roku 1945 korzystał z pomocy adiutora⁷⁹. Kronika parafialna przekazała na ten temat: „Rok 1945. Ks. proboszcz Lewicki Teofil zrezygnował z probostwa a miejsce jego objął administrator ks. Pniak Bolesław, zobowiązując się dać mieszkanie i wikt do śmierci”⁸⁰.

Jak odnotowano, ks. Teofil Lewicki zmarł w Trzebosi w dniu 21 września 1952 r.⁸¹ Ceremonie pogrzebowe miały miejsce trzy dni później. Ciało kapłana spoczęło na

76. S. Przybyło, *Z ruchu organizacyjnego. Trzeboś*, „Piaś”, 9 (1921), nr 41, s. 17.

77. F. Kołodziej, *Uroczyste poświęcenie sztandaru w Trzebosi*, „Piaś”, 24 (1936), nr 28, s. 5.

78. H. Piróg, *Gmina Sokołów w okresie drugiej wojny światowej*, „Rocznik Sokołowski”, 4 (2002), s. 23 i nn.

79. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego.

80. APT, Opis Kościoła i Plebanii ze wszystkimi należnościami w Trzebosi Roku 1795, b.s.

81. *Rocznik Diecezji Przemyskiej na rok 1952*, Przemysł 1952, s. 184.

miejscowym cmentarzu grzebalnym⁸². Wydarzenie to znalazło odbicie również na stronach kroniki parafialnej. Zapisano oto: „Rok 1952. Najważniejszym wypadkiem tragicznym była śmierć ks. proboszcza Lewickiego Teofila. Zmarł dnia 21 IX 52 r. w czasie głoszenia kazania podczas sumy. Przed kazaniem czuł się zdrowy a nawet żartował. Z wysiłku mówienia kazania dostał silnego ataku serca. W parafii Trzeboś misję duszpasterską sprawował przez 42 lat⁸³.”

Bibliografia

Archiwalia

Archiwum Archidiecezjalne w Przemyślu

Akta Personalne Kapłanów. Tabele służbowe, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego

teczka: Dekanat Leżajski – 1, sygn. XVI/1

teczka: Dekanat Sokołowski – 1, sygn. XXX/1

teczka: Parafia Trzeboś – 1, sygn. 276/1

Archiwum Parafialne w Trzebosi

Opis Kościoła i Plebanii ze wszystkimi należnościami w Trzebosi Roku 1795, b. sygn.

Źródła drukowane

XXIII Sprawozdanie Zarządu Głównego Krakowsk. Towarzystwa Oświaty Ludowej za rok 1910, Kraków 1911

Balicki J., *Ze Związku Misyjnego Kleru*, KDP, 24 (1924), z. 1-2, s. 25-27; toż, KDP, 24 (1924), z. 3-4, s. 60-62

Balicki J., *Związek Misyjny Kleru*, KDP, 26 (1926), z. 10, s. 211-213

Elenchus Cleri Dioeceseos rit. lat. Premisliensis pro anno Domini 1924, Premisliae MCMXXIV

Latuszek J., *Na rozbudowę Sierocych Zakładów Wychowawczych w Miejscu Piastowem*, „Powściągliwość i Praca”, 21 (1927), z. 7, s. 113b

Pelczarski A., *Zestawienie wpłaconych do Dzielnicy Małopolskiej datków na fundusz budowy Sokolni w Zagórzcu*, „Sokół Małopolski”, 5 (1935), nr 3, s. 15-16

Rocznik Diecezji Przemyskiej na rok 1952, Przemyśl 1952

Schematismus universi venerabilis Cleri saecularis & regularis Dioecesis rit. lat. Premisliensis pro anno Domini 1894, Premisliae 1894

Schematismus pro anno Domini 1895, Premisliae 1895

Schematismus pro anno Domini 1896, Premisliae 1896

Schematismus pro anno Domini 1897, Premisliae 1896

82. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Teofila Lewickiego.

83. APT, Opis Kościoła i Plebanii ze wszystkimi należnościami w Trzebosi Roku 1795, b.s.

- Schematismus pro anno Domini 1898, Premisliae 1897*
Schematismus pro anno Domini 1900, Premisliae 1899
Schematismus pro anno Domini 1901, Premisliae 1901
Schematismus pro anno Domini 1902, Premisliae 1901
Schematismus pro anno Domini 1903, Premisliae 1902
Schematismus pro anno Domini 1904, Premisliae 1903
Schematismus pro anno Domini 1905, Premisliae 1904
Schematismus pro anno Domini 1906, Premisliae 1905
Schematismus pro anno Domini 1907, Premisliae 1906
Schematismus pro anno Domini 1908, Premisliae 1907
Schematismus pro anno Domini 1909, Premisliae 1908
Schematismus pro anno Domini 1910, Premisliae 1909
Schematismus pro anno Domini 1911, Premisliae 1910
Schematismus pro anno Domini 1912, Premisliae 1911
Schematismus pro anno Domini 1913, Premisliae 1912
Schematismus pro anno Domini 1914, Premisliae 1913
Schematismus pro anno Domini 1917, Premisliae 1916
Schematismus pro anno Domini 1925, Premisliae MCMXXV
Schematismus pro anno Domini 1927, Premisliae MCMXXVII
Schematismus pro anno Domini 1928, Premisliae MCMXXVIII
Schematismus pro anno Domini 1929, Premisliae MCMXXIX
Schematismus pro anno Domini 1930, Premisliae MCMXXX
Schematismus pro anno Domini 1931, Premisliae MCMXXXI
Schematismus pro anno Domini 1932, Premisliae MCMXXXII
Schematismus pro anno Domini 1933, Premisliae MCMXXXIII
Schematismus pro anno Domini 1934, Premisliae MCMXXXIV
Schematismus pro anno Domini 1935, Premisliae MCMXXXV
Schematismus pro anno Domini 1937, Premisliae MCMXXXVII
Schematyzm Diecezji Przemyskiej ob. łac. na rok 1938, Przemyśl 1938
Skrzypkowiak F., *Wykaz ofiar złożonych na Zakład Wychowawczy w Pawlikowicach*, „*Nasze Życie*”, 14 (1937), nr 9, s. 195-196; toż, „*Nasze Życie*”, 15 (1938), nr 7, s. 113-114
Sprawozdanie Dyrekcyi C. K. Gimnazyum Arcyksiężn. Elżbiety w Samborze za rok szkolny 1892, Sambor 1892
Sprawozdanie Dyrekcyi C. K. Gimnazyum Arcyksiężn. Elżbiety w Samborze za rok szkolny 1893, Sambor 1893
Sprawozdanie Dyrekcyi c. k. gimnazyum Arcyksiężn. Elżbiety w Samborze za rok szkolny 1894, Sambor 1894
Sprawozdanie Dyrekcyi c. k. wyższego gimnazyum w Samborze za rok szkolny 1890, Sambor 1890

- Sprawozdanie z działalności Związku katolicko-społecznego i połączonego z nim Bractwa N. M. P. Król. Kor. Pol. w dyecezyi przemyskiej*, KDP, 11 (1911), z. 7-8, s. 340-465
- Sprawozdanie z pracy katolicko-społecznej w dyecezyi przemyskiej za czas od sierpnia r. 1911, t. j. od „Kongresy Maryańskiego”, urządzonego w Przemyślu, do czerwca r. 1914*, KDP, 14 (1914), z. 6, s. 225-418
- Sprawozdanie z założenia Związku katolicko-społecznego w parafiach dyecezyi przemyskiej za rok 1906*, KDP, 7 (1907), z. 3, s. 107-112; toż, KDP, 7 (1907), z. 5, s. 176-186
- Stowarzyszenie „Pomoc Naukowa”*, KDP, 24 (1924), z. 6-7, s. 95-96
- W sprawie kościoła w Laszkach murowanych*, KDP, 10 (1910), z. 3, s. 174
- W sprawie Związku mszalnego*, KDP, 18 (1918), z. 1, s. 18-19; toż, KDP, 22 (1922), z. 1-2, s. 28-29
- Wizytacya dekanatu jaworowskiego dokonana przez Najprzew. ks. Biskupa Józefa Sebastjana Pelczara*, KDP, 4 (1904), z. 10, s. 334-339
- Wizytacya kanoniczna dekanatu jarosławskiego dokonana przez Najprzew. ks. Biskupa Józefa Sebastjana Pelczara w r. 1906*, KDP, 6 (1906), z. 4, s. 229-242
- Wizytacya kanoniczna dekanatu leżajskiego dokonana przez Najprzew. Ks. Biskupa Sufragana Karola Józefa Fischera r. 1902*, KDP, 2 (1902), z. 12, s. 473-478
- Wizytacya kanoniczna dekanatu samborskiego w r. 1903 (Dokończenie)*, KDP, 3 (1903), z. 11, s. 402-415
- Wizytacje kanoniczne dokonane przez Najprzew. Ks. Biskupa Sufragana Karola Józefa Fischera w roku 1911*, KDP, 11 (1911), z. 10-11, s. 581-596
- Wizytacje kanoniczne w r. 1907 dokonane przez ks. Biskupa Sufragana Karola Józefa Fischera*, KDP, 7 (1907), z. 10, s. 380-388.
- Wykaz dotychczasowych ofiar P. T. Księży na cele diec. Kongresu Eucharystycznego*, KDP, 36 (1936), z. 2, s. 84-85
- Wykaz ofiar na cele religijne złożonych od 1 kwietnia 1912 do 31 marca 1913*, KDP, 13 (1913), z. 4, s. 124-133
- Wykaz ofiar na restaurację kościoła pojezuickiego*, KDP, 4 (1904), z. 9, s. 274
- Wykaz składek na cele religijne po koniec marca 1914 r.*, KDP, 14 (1914), z. 5, s. 199-208
- Wykaz składek na cele religijne w r. 1905*, KDP, 6 (1906), z. 2, s. 81-85
- Wykaz składek na cele religijne w roku 1903*, KDP, 4 (1904), z. 2, s. 63-69
- Wykaz składek na cele religijne w roku 1904*, KDP, 5 (1905), z. 3, s. 91-95
- Wykaz składek na cele religijne za czas od ¼ 1910 do 31/3 1912*, KDP, 12 (1912), z. 4, s. 131-138
- Wykaz składek na cele religijne za czas od 1 kwietnia 1914 do 31 marca 1917*, KDP, 17 (1917), z. 3-4, s. 64-71
- Wykaz składek na restaurację katedry przem.*, KDP, 1 (1901), z. 11, s. 380; toż, KDP, 4 (1904), z. 1, s. 20-21

- Wykaz składek na restaurację katedry przemyskiej*, KDP, 3 (1903), z. 7, s. 257
- Wykaz składek na restaurację katedry przemyskiej po dzień 1 lipca b.r.*, KDP, 2 (1902), z. 7-8, s. 284-285
- Wykaz składek za r. 1930*, 31 (1931), z. 1, s. 26-41
- Wykaz statystyczny stowarzyszeń na polu miłosierdzia i akcji społecznej katolickiej i zakładów dobroczynnych i społecznych w diecezji przemyskiej za r. 1904*, KDP, 6 (1906), z. 2, s. 108-122
- Zmiany na stanowiskach i urządach duchownych*, KDP, 4 (1904), z. 6, s. 209-210; toż, KDP, 4 (1904), z. 12, s. 391; toż, KDP, 8 (1908), z. 5, s. 204-205; toż, KDP, 10 (1910), z. 10, s. 561-563; toż, KDP, 11 (1911), z. 1, s. 53-54; toż, KDP, 20 (1920), z. 7-8, s. 91-93; toż, KDP, 22 (1922), z. 3-4, s. 54-55; toż, 29 (1929), z. 12, s. 226-227
- Zmiany na stanowiskach i urządach duchownych w lutym i marcu 1902*, KDP, 2 (1902), z. 4, s. 143-144
- Zmiany na stanowiskach i urządach duchownych w styczniu b. r.*, KDP, 3 (1903), z. 2, s. 66
- Związek mszalny Diecezji Przemyskiej*, KDP, 33 (1933), z. 1, s. 8-10
- Opracowania
- Bielak Z., *Zarys dziejów wsi puszczańskiej Trzeboś (XVII-XX w.)*, Rzeszów 2003
- Opaliński W., *Wczoraj i dziś parafii rakszawskiej*, w: *Ocalić od zapomnienia. Praca zbiorowa. Materiały do monografii Rakszawy*, red. Babiarczyk T. i in., Rakszawa 1995, s. 157-204
- Piróg H., *Gmina Sokołów w okresie drugiej wojny światowej*, „Rocznik Sokołowski”, 4 (2002), s. 7-70
- Walicki B., *Funkcjonowanie parafii łacińskich w regionie sokołowskim podczas I wojny światowej*, „Zwiastowanie”, 27 (2018), nr 3-4, s. 416-430
- Walicki B., *Kościół dekanatu sokołowskiego w okresie międzywojennym*, „Resovia Sacra”, 24 (2017), s. 509-532
- Walicki B., *Obraz dekanatu sokołowskiego w roku 1921*, „Zwiastowanie”, 28 (2019), nr 3, s. 269-282
- Walicki B., *Troska o utrzymanie kościołów w dekanacie sokołowskim w okresie międzywojennym*, „Resovia Sacra”, 25 (2018), s. 441-465
- Walicki B., *W cieniu powiatu. Życie gospodarcze i społeczno-kulturalne Sokołowa w okresie przynależności do powiatu kolbuszowskiego (1867-1975)*, w: *Pięć wieków Kolbuszowej 1500/1508-2008. Studia, szkice i materiały z dziejów miasta i powiatu*, red. S. Zych, Kolbuszowa 2009, s. 389. 343-390
- Walicki B., *Zniszczenia i straty w regionie sokołowskim podczas I wojny światowej*, „Rocznik Sokołowski”, 15 (2018), s. 159-209
- Walicki B., *Związek Katolicko-Społeczny w dekanacie leżajskim*, „Rocznik Sokołowski”, 12 (2015), s. 169-22

Walicki L., Walicki B., *Rys historyczny parafii i kościołów w Trzebosi*, „Rocznik Sokołowski”, 2 (2000), s. 85-98

Prasa

Kołodziej F., *Uroczyste poświęcenie sztandaru w Trzebosi*, „Piaś”, 24 (1936), nr 28, s. 5

Przybyło S., *Z ruchu organizacyjnego. Trzeboś*, „Piaś”, 9 (1921), nr 41, s. 17

Panek M., *Księża agitacja*, „Przyjaciel Ludu”, 19 (1907), nr 4, s. 6-7

Wiadomości dyecezalne, „Echo Przemyskie”, 4 (1899), nr 20, s. 3; toż, „Echo Przemyskie”, 7 (1902), nr 19, s. 2; toż, „Echo Przemyskie”, 8 (1903), nr 9, s. 3; toż, „Echo Przemyskie”, 9 (1904), nr 53, s. 3; toż, *Wiadomości dyecezalne*, „Echo Przemyskie”, 9 (1904), nr 97, s. 2; „Echo Przemyskie”, 15 (1910), nr 80, s. 2

Streszczenie

Ks. Teofil Lewicki urodził się 10 października 1879 r. w Laszkach Murowanych. Był absolwentem Gimnazjum w Sanoku. Przygotowanie do kapłaństwa odbył w Seminarium Duchownym w Przemyślu. Sakrament święceń przyjął 31 stycznia 1899 r. Pracował jako wikariusz w Wesolej (1899-1902), Stojańcach (1902-1903), Laszkach (1903-1904), Rakszawie (1904) i Łące (1904-1910). W roku 1911 został zamianowany proboszczem parafii w Trzebosi. W roku 1922 zamianowano go wicedziekanem sokołowskim. Prócz zwykłej pracy duszpasterskiej zajął się renowacją kościoła i zaangażował w działalność społeczną. Przeszedł na emeryturę w roku 1945. Zmarł 21 września 1952 r.

Słowa kluczowe: diecezja przemyska, duchowieństwo, ks. Teofil Lewicki, Trzeboś

REV. TEOFIL LEWICKI (1875-1952)

Summary

Rev. Teofil Lewicki was born on the 10th of October, 1879 in Laszki Murowane. He was a graduate of Gymnasium in Sanok. He finished the formation of priesthood in Seminary in Przemyśl. He got the priestly orders on 31st of January, 1899. Then he worked as a vicar in Wesola (1899-1902), Stojańce (1902-1903), Laszki (1903-1904), Rakszawa (1904) and in Łąka (1904-1910). In the year of 1911 he became a parish priest in Trzeboś. In 1922 he became a vice dean a Sokołów. Apart from his common priestly work, he also engaged in a church renovation and plenty of social works. Rev. Teofil Lewicki retired in 1945. He died on the 21st of September, 1952.

Key words: Diocese of Przemyśl, priesthood, Rev. Teofil Lewicki, Trzeboś